

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נב.

עין משפט גדר מצוה

לד א מיי פ"ד מהלך
אבות העומות הלכי
ז סמך עשין רמו:
לה ב מיי פ"ד מהלכות
מאכלות אסורות הל'
ככ סמך לאוין קלז:
לו ג מיי פ"ד מהלכי
טומאת מת הלכה ח
ופ"ו מהל' מירות הלכי ז
וש"ש כ"מ סמך עשין
רלז:
לז ד מיי פ"ד מהלכות
טומאת מת הלכה ו:
לח ה ו מיי פ"ד מהלכי א
ופ"ו מהל' מירות
הלכה ז:
לט ז מיי פ"ו מהלכות
מירות ופ"ד
מהלכות טומאת מת הלכה
ז:
מ ח מיי פ"ד מהלכה א:

פי' הרא"ש (המשך)

ביה נשמה כמו חומט
בחתו (במקומו) ודאי אין
לנו להחשיבו בריה בפחות
מבעשה הואיל ולא הפול
ב"י נשמה בפחות מכאן:
אבל היכא דנפלה ביה
נשמה. כגון נמלה חיה
חשובה ברי' אפילו חסרה
הואיל ועדיין יכולה
לחיות: איבעיא להו שדרה
וגולגולת נתן. דוקא
תרתייהו. או דלמא [או]
שדרה כו' ועל מתני'
דאהלות ותנן ואלו
מטמאין באהול השדרה
והגולגולת שייך גמי'
למביעי הך בביא. וכן מוכח
בשפתני דמייא הך בביא
ממתני' דאהלות. ת"ש
שדרה שגידה. פי' הוהק'
כמו גזרו אילנה רוב עלעין
ללעות טרפה ותרגומו
עליין ובפ' אלו טרפות
מפ' נשתברו ברוב ב'
צדידים נתפרקו ברוב צד א'
טרוהו. שיביל שם שדרה
ממנה ובקבר אפי' נשברה
או נפרקה טמאה שהקבר
מטרפה דהכי גמירי. הא לא
גידר טמאה השדרה לבריה.
אין קתני הא לא גידרה
טמאה דלמא אי גדר
טרוהו איך תבעי לך. מי
קתני הא לא גדר טמאה
בלא גולגולת. דלמא עם
גולגולת מייירי ואפ"כ אם
גדר טרוהו איך. כלומר
אם לא גדר תיבעי לך אי
מטמא שדרה לבריה. ת"ש
ר' יהודה (דברי) [אומר]
בשם דברים ר"ע מטמא
השדרה קא חשיב להו: של
טרוהו צורפי חנושת
עליותה באורי מקום שאין
העירא אהול שלא ישמאו
הכנסים שכל הרוסאים
אמרו שהיו בקיאים להכיר
בעצמות שהם משדרה
וגולגולת ולהשוות עצם
לעצם ולירע אם הם מב'
מתים או ממת א' ואמרו
איך כן שדרה ממת א' ולא
גולגולת ממת אחז והגודר
שההייל עליהם בעודם
בקבר א' אינו מגלח. דאי
משום טומאת אהול אפילו
היה שם שדרה ממת א' לא
היה מגלח כיון דאין
השדרה שלימה כדאמרי'
לעיל גדר רוב עלעין שבה
טרוהו. ת"ש מעניינא ומה
הן ד' דברים וכו' ועל חצי
קב עצמות וכו' מדלא קתני
ועל רובע עצמות הבא מב'
מתים כדאימת בבלוגות
דר"ע ורובן במטבח אהלות
אילאו דלענין תגלחת נזיר
היינו חייבי חצי ר"ע ועל עצם
כשעורה שנחלק לשנים א'
אפ"כ שהוא ממת א'.
והשדרה והגולגולת במט'
אהלות קתני בהדיא בבלוגות דר"ע ורובן השדרה והגולגולת מב' מתים כי קתני

ת"ש בהם יבול כבוד. גזי טרפיס כתיב אשר יפול מהם אל תורו ובמקום אחר כתיב אשר יגע זהם צמותם הא כילד ייישז שני המקראות הללו וכו' ושיערו חכמים כבעדשה דמיקריא מהם זהו צמתת שרץ אחד ומיקריא זהם לפי שהחומט תחילת ברייתו כבעדשה ופ"מ שיעורא גמירי מדבעין כבעדשה שהרי החומט גם כי הוא תחילתו כבעדשה היינו עם רגליו וקרניו ומ"מ אי חתך מיניה פורתא דמיפתחי מעדשה אפי"ה חיה ופ"מ צעין כבעדשה ממנ כברייתא ופ"מ שיעורא גמירי דחיי א"ר שמעיה כי צעין שיעורא כבעדשה היכא דלא נפלה ציה נשמה כגון חומט שאם נפתח מעט תחילה או ודאי אין לנו להחשיבו ציה צמות הואיל ועלולס לא יפול צו נשמת חיים צמות מכן אכל היכא דנפלה ליה כגון נמלה חיה חשודה היא כי אף קולא נרליה או שום דבר ממנה יוכלו עדיין לחיות הרבה שאין חיייה תליין בדבר שקל: **איבעיא** להו שדרה וגולגולת נתן. דלמא או שדרה או גולגולת נתן והוא הדין דלמתניין דאהלות (פ"ד מ"א) נמי מיבעיא ליה וכן משמע בסמוך דמייתי מתניין דאהלות למיעפוט צעין: **ת"ש** שדרה שגדר רוב עץ עוץין שבה. פי' שיער רוב צלעות שזה תרגום של צלעות עלעולין: **טהורה**. צעלמא [אמרין] כמה חסרון בשדרה וכו' ולא טמא אמר' שמואל צפ' אלו טרפות (חולין מז:): וכן לטרפה וגם כן נראה לרבינו יצחק ל"ש להשוות דלמא נשתברו רוב צלעות טרפה וכדלמא צפ' אלו טרפות (שם זב:) נשתברו ברוב שני דדיין טרפה נקרו אפילו ברוב צד אחד: **ובקבר אפי' משוכרת או מפורקת טמאה מפני שהקבר מצרפה**. דהכי גמירי:

טעמא גידרה הא לא גידר טמא וקס"ז דלאירי שדרה וגולגולת ופ"מ טמאה ושי"מ דלמא שדרה או גולגולת נתן ומשני מי קתני הא לא גידר טמאה הא קמ"ל דכי גידר טהורה ואיך תבעי לך שיעור טמאה דלמא כשיש עמנה גולגולת איירי ואפ"כ [כן] כי גידר רוב צלעות שזה טהורה: ואיך תבעי לך. כלומר בלא גידר ולין שם אלא השדרה בלא גולגולת מיבעי לך: **ת"א** שמע רבי יהודה אומר ששה דברים ר"ע מטמא. צמעות קא חשיב לנחן ששה דברים וחכמים מטהרין וחוץ צו ר"ע: **ששעה** שהביאו קופה מלאה עצמות לבית הבנסת של מרסיים. פירוש טרופי משת: והניחיה בראי. מצמוט שאין גג עליו פנ יטמאו צהאל הנכנסין שם: נכנס תודוס הרופא וכל הרופאים עמו ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד. וצפירוש משניות מלאחי דהכי איתא צפירי אמרו הואיל ויש כאן מטהרין [ומטמאין] נעמוד למנין פירוש ר"ע וחכמים שנחלקו בשדרה וגולגולת צהאים ועלם

אמר רב יהודה מדסקרסא פ"ט. אלה הטמאים לכה נכלל השרץ כל הנוגע בהם צמותם וגו' (ויקרא יב) אי צהם יכול כנולם דכי נגע כנולם יהא טמא אכל לא [ב]צמקצתו ת"ל וכל אשר יפול עליו מהם צמותם כו': ושיערו חכמים. שמגע עדה יטמא שהוא כעדשה [צ]שמה כנולם: **שכן החומט כו'**. ומדקא צעי שיעור בריה כעדשה ש"מ שיעורא דצריה כולה צעין ואי חסרה שיעורא נפקא לה מכלל טומאתה וה"ה לענין אפ"ה: **אמר ר' שמעיה כי צעין שיעורא**. דצריה צמדי דכל ברייתו כבעדשה אכל גבי נמלה [צ]צמות מעדשה הויא צה נשמה דהא שלימה נמי לא הויא כולה כעדשה לא צעין שיעורא ואכתי תבעי לך: **אמר רבא פ"ט [שדרה] שגידר רוב צלעות שזה. שערך רוב צלעות שזה טהורה ואפ"כ שכן מונחת שזה טהורה כו'.** מפני שהקבר מטרפה להיות דוכמו שלמה. הא לא גידר טמאה ואפ"כ דליכא גולגולת צהדה ופ"מ דשדרה או גולגולת נתן: איך. לא גידר עדיין מיבעי לך: ששה דברים. לקמן קחשיב להו: של טרסיים. צורפי נחשת ואמרי לה של אהות אומה ואמרי לה אורגים ודומה לו צמסכת ע"ז (דף פ:) צמנשה דרבי אליעזר כשנתפס למלכות דאמר להו רבס של טרסיים אני: והניחיה צאורי. כדי שלא יהיו מיטמאין צאותן עצמות: **ונכנס תודוס הרופא**. שיהי בקי ומומחה אם הן ממת אחד או משני מתים: **ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד**. ואין הנזיר מגלח את אהילו ואפילו לר"ע שיהי אומר צמחלה שאפי"ה היא צהה משני מתים מטמא על אהילו חור צו ר"ע: **טעמא משום דליכא ציה שדרה ממת אחד**. קאמר דלחן הנזיר מגלח הא איכא (א) חדא דממת אחד מטמא צהאל ואין מועיל הנחתו צאוריא כלום והנזיר מגלח עליו ותפשוט דלחן שדרה או גולגולת: **לא לעולם אימנא לך שדרה וגולגולת ממת אחד צעין והאי דקאמר להו מיבעיא קאמר לא מיבעיא שדרה וגולגולת ממת אחד דלדברי ר"ע הוה מטמא לא איכא:** פ"ט ממניינא. דששה דברים על אבר מן המת הצא מנ' מתים כגון הזרוע או השוק שיש צו שתי עצמות והאחד ממת אחד והאחר צה ממת שני וקריוין הן אבר אחד: **ר"ע מטמא והנמים מטמאים**. לפי שלא אמרו שיהא מטמא צהאל אלא צהצו ממת אחד ואבר מן החי הצא ממת אחד וחזי קב עצמות הצא ממת אחד ורביעית דם הצא ממת אחד צמגע ולא צהאל ולדברי ר"ע אפי' צהאל ועם כשעורה ממת אחד וצכל אלו [ו] אומר ר' עקיבא שאפי' הן צהצן משני מתים הרי אלו מטמאין:

- (א) [מיניה יא. נדה נו.].
- (ב) מוספתא דאהלות פ"ד.
- (ג) שם פ"ד. ד' [אהלות פ"ד].
- (ד) שם פ"ד. ט' [ע"ש].

תורה אור השלם

- 1. אלה הטמאים לכה
- 2. ככל השרץ כל הנוגע בהם צמותם יטמא עד הקרב: ויקרא יב

נוסחת הריב"ן

- [א] צמקצתן: [ב] שחלה:
- [ג] צמותם: [ד] להיות טמאה:
- [ה] הרופא וקא מטמא להו:
- [ו] היא אומרי:

הגהות הבה"ח

- (א) רש"י ד"ה טעמא וכו' הא איכא שדרה דמת אחד:

הגהות מהר"ב רינשבורג

- [א] גמ' הא לא קתני צ"כ ע"י חוק' ד"ה טעמא גידר וכו': [ב] חוק' ד"ה טעמא דליכא שדרה דמת חסרה: חסרה דמת חסרה: חסרה וכו' דמחלה:
- [ג] ד"ה רביעית דם שזה ממש ומתם וכו' כ"ל:
- [ד] ד"ה וכל עלם כשעורה ועל רביעית דם וכו' ועל עלם כשעורה. מן מיתות ועל רביעית עד כשעורה נמחק:

הגהות התוספות

- 1. מיניה וכו' ומ"מ. 2. צ"ל וכו' וכו'. 3. צ"ל אפילו דלתי. 4. צ"ל מה דר"ע.
- 5. צ"ל כחד משני לכו.
- 6. צ"ל דפלגי רביס.

מוסף רש"י

בהם. בשלשים כתיב כל הנוגע בהם (נדה נו.). ת"ל ממה. וכל אשר יפול עליו מהם צמותם יטמא (שם) והניחה וכו'. החומט. אומה אי שיהא מן שרץ שקריין למג"א הגולגולת ההלכה ומתנגלת ממנו כל מה שגולגולת הניחיה קלפיה של עדה היא (שם).

פי' הרא"ש

ת"ש בהם יכול כבודן בשרצים כתיב וכל אשר יגע בהם. דמשמע שיעב שרץ שלם ת"ל ת"ל אשר יפול מהם דמשמע אפי' מקצתן: הוא כיצד ותיקיימו ב' מקראות הללו: ושיעורו כבעדשה. דהיינו מקצתו וקרניו ביה בהם לפי שהחומט תחלת ברייתו כבעדשה והוא שלם: ש"מ שיעורא גמירי. דאי אמרת דנמלה שנקבעו רגליה קוריה בריה (ואכתי) [ואף] דעתן אין ב' כעדשה תחלת ברייתו כשהוא שלם אכן בו אלא כעדשה ותיבעי מיניה דפחות מעדשה [מנין] מטמא. ודחי כי בעי שיעורא כבעדשה היכא דלא נפלה

(א) נראה דל"ל ולכן אם הי' שם שדרה ממת אחד היה מגלח דל"י משום וכו'.